

В.П.Швидкий

**ОБРАННЯ ДОКТОРА ІСТОРИЧНИХ НАУК СЕРГІЯ БІЛОКОНЯ ДІЙНИМ ЧЛЕНОМ
УКРАЇНСЬКОЇ ВІЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК У США**

Подія, яка спричинила появу цієї замітки, була справді поважною, з одного боку, очікуваною, а, з іншого, приємно несподіваною для нас – 30 березня 2006 р. головного наукового співробітника відділу історії України другої половини ХХ ст. Інституту історії України НАН України, доктора історичних наук Сергія Білоконя було обрано дійсним членом Української вільної академії наук у США (посвідчення №584). Але спочатку трохи передісторії.

Писати про історика завжди не просто, адже читачі довідуються не лише про здобутки вченого. Над об'єктивністю розголошених відомостей завжди тяжітиме науковий авторитет, громадське й державне його визнання чи навіть відтинки корпоративно-етичних переконань. Ще більшу відповідальність накладають зовнішні фактори, як-то увага закордонних наукових кіл чи прогресування наукової активності й видавничої продуктивності вченого в ареалі української історичної науки.

Проте всі вище перелічені застереження стають другорядними, коли дослідник ближче знайомиться з науковим і творчим шляхом відомого українського історика, джерелознавця й архівіста, бібліофіла Сергія Івановича Білоконя. Його принципова наукова й громадянська позиція, багатолітня активна участь у невідкладних режиму громадських осередках (як-то Клуб творчої молоді), наявність свого бачення проблем і права їх трактування завжди виокремлювали його серед більшості офіційних учених-колег. Зрештою незручність його постаті в середовищі пострадянської історичної науки в Україні не дозволяла наблизити давно заслуженого визнання офіційною академічною наукою. Чого лише варті приховані (і не дуже) міжособистісні протистояння в кулуарах історичної науки, перипетії, пов'язані з підготовкою і захистом його безпрецедентної за тематикою докторської дисертації «Масовий терор як засіб державного управління в СРСР, 1917–1941 рр.: Джерелознавче дослідження» (1999 р.). С.Білокінь завжди був «неформалом» у культурному й науковому житті, торував свій шлях, не зважаючи на офіційні перепони й інерцію суспільної байдужості.

Проте від себе зазначу, що я ніколи не бачив в поведінці С.Білоконя особливого розчарування від усієї цієї навколонукової метушні. Він упевнено продовжував працювати з репутацією скрупульозного дослідника-першовідкривача, прирошуючи українську історичну науку своїм непересічним науковим здобутком, який був давно визнаним серед наукової закордонної спільноти. Так, у видаданому в 1989 р. бібліографічному покажчику його праць вже налічувався 341 пункт. Відтоді бібліографія публікацій дослідника збільшилася майже вчетверо (близько 1300 позицій).

Лише початок процесу лібералізації й структурно-методологічної перебудови академічної української історичної науки, урізноманітнення міждисциплінарних новітніх тематичних науково-дослідницьких розробок, збільшення питомої ваги незаангажованої генерації молодих учених кінця 1990-х рр. активізували відкритий інтерес наукової громадськості, вищих державних інституцій до здобутків С.Білоконя, і врешті здобулися на заслужене визнання внеску вченого також і можновладцями від науки.

Монографія С.Білоконя «Масовий терор як засіб державного управління в СРСР, 1917–1941 рр.: Джерелознавче дослідження» (К., 1999 р.) була удостоєна Національної премії України імені Тараса Шевченка (2002 р.), вийшла друком сотні наукових розвідок. Крім того, з листопада 2002 р. С.Білокінь є керівником центру культурологічних студій Інституту історії України НАН України.

Оцінюючи час, який минув від березня 2006 р., необхідно виокремити важливіші публікації, зокрема фундаментальну монографію «Музей України (Збірка П.Потоцького): Дослідження, матеріали», збірки «Нових студій з історії більшовизму» (в 3-х частинах), близько 50 наукових розвідок, енциклопедичних статей і збірок архівних документів, а 2006 р. його книга споминів «На зламах епохи: Спогади історика» була номінована на найпрестижнішому книжковому форумі – VIII Всеукраїнському рейтингу «Книжка року 2006».